

Biovärjäys Orientaatio ja käytännön asiat

Helsinki

StadinAO

Funded by
the European Union
NextGenerationEU

Jotpa

Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus

Esittäytymiset ja ryhmäpohdinta pienryhmissä (n.15 min):

1. Kerro kuka olet, minkä vuoksi hakeuduit koulutukseen ja mitä odotat koulutukselta?

2. Pohtikaa ryhmässä ja sopikaa kuka kertoo ryhmän ajatukset seuraavasta: Minkälaista biovärjäyksen tulevaisuutta haluatte olla mukana näkemässä ja tekemässä?

Miksi biovärjäys?

- Biovärjäysbuumi: Kirsi Niinimäen ja Julia Lohmannin toimittamassa kirjassa Bio colours - Sustainable Stories from Nature, Land and Industry kerrotaan, että tutkimusartikkeleita hakusanalla bioväri löytyy vuosilta 1970-1999 alle tuhat, vähän päälle 2000 artikkelia välillä 2000-2009 ja vuoden 2010 jälkeen yli kymmenentuhatta artikkelia.
- Uuden aallon biovärjäys pyrkii tarjoamaan ympäristöystävällisen vaihtoehdon synteettisille väreille.
- Koko väriainemarkkina vuonna 38 miljardia\$, biovärit 4 miljardia\$

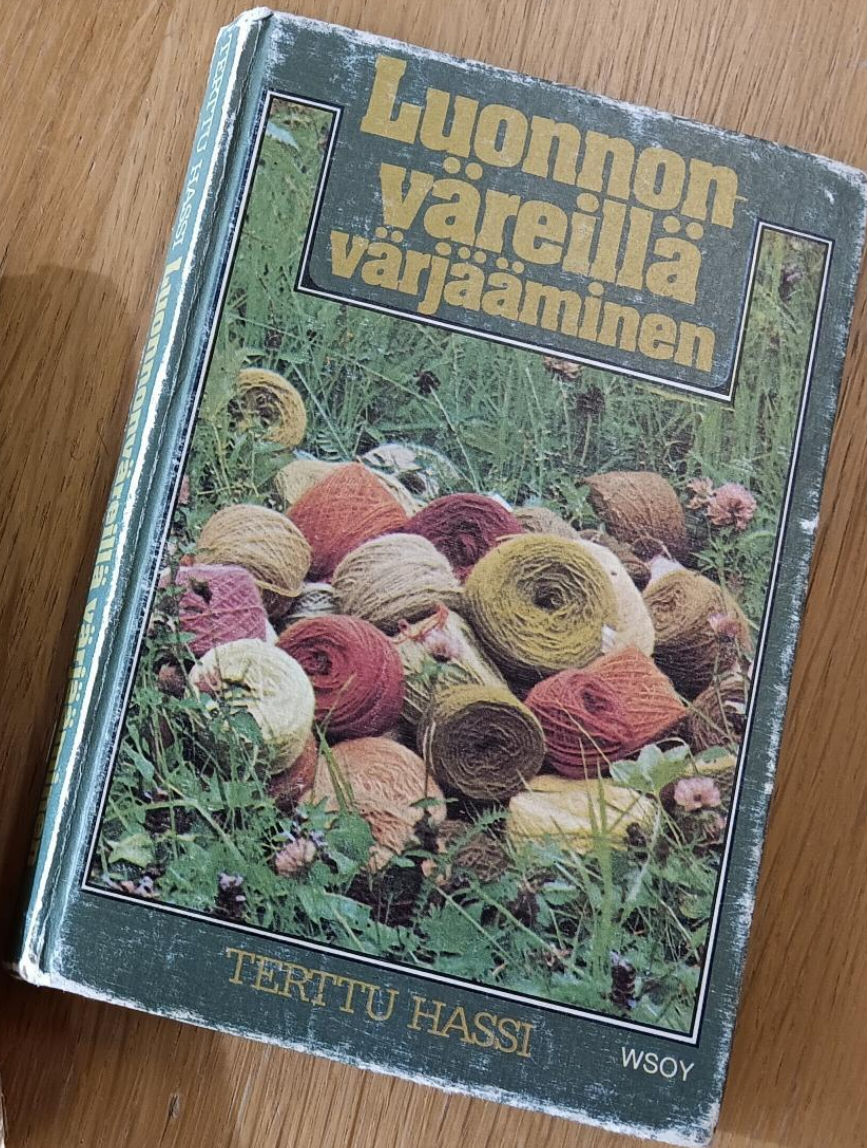
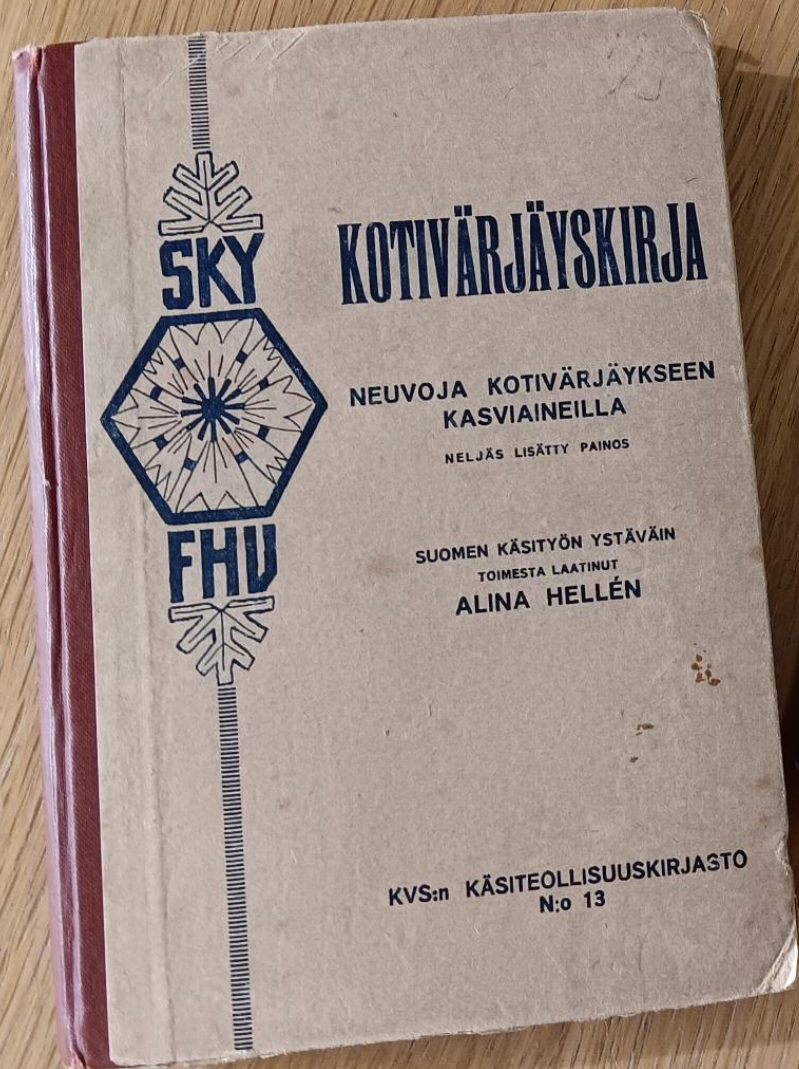
Miksi biovärjäys?

- Tekstiili- ja muotialan laajat ympäristöongelmat:
- Kemikaalikuorman vähentäminen oleellista (raskasmetallit, karsinogeenit ym.)
- Värjäyksen hiilijalanjälki

Miksi biovärjäys?

"Välttämättömät värit voidaan saada vähällä vaivalla yleisimmistä kasveistamme ja useimmiten kelpaavat tähän tarkoitukseen ns. rikkaruohot." Kotivärjäyskirja: Neuvoja värjäykseen kasviaineilla, 1919, Alina Hellen

- Luonnonvärit olivat ainoa tapa värjätä ennen 1850-luvun puoliväliä, jolloin keksittiin ensimmäiset synteettiset väriaineet (Henry Perkin, mauveiini v. 1856)
- Luonnonvärit ovat olleet arvokasta kansainvälistä kauppatavaraa jo tuhansia vuosia. Esim. Purppurakotilot, indigo, karmiini
- Luonnonvärjäys ei kokonaan kadonnut synteettisten väriaineiden myötä mutta ollut pääosin pienimuotoista ja harrastuksellista toimintaa

Synteettiset väriaineet

- Synteettisiä väriaineita käytetään vuosittain noin 10000 tonnia tekstiilien värjäykseen
- Merkittävä osa tästä päätyy vesistöihin suuren tekstiilituotannon maissa, haittaa ympäristölle ja ihmisten terveydelle
- Synteettisiä väriaineita myös muuhun käyttöön (painovärit, maalit, muut väriaineet)
- Bioväreistä suurin osa tällä hetkellä kosmetiikkateollisuuteen
- Esimerkkinä indigo, arvion mukaan 1% indigosta kasviperäistä, loput synteettistä
- Synteettiset väriaineet saattavat huonontaa luonnonkuitujen biohajoavuutta, jolloin toimivat mikromuovien tavoin ympäristössä

Biovärien haasteita ja mahdollisuuksia

"Kaikki kasvivärit kestävät pesua ja useimmat aurinkoa, ilmaa, happoja ja alkalioita. Osa väreistä säilyy, vaikka ne pestään vedessä, johon on liuennettu soodaa." Kotivärjäyskirja: Neuvoja värjäykseen kasviaineilla, 1919, Alina Hellen

- Tasalaatuisuus ja värinkesto
- Väriaineiden saatavuus – ei toimi samat värilähteet kuin pienimuotoisessa värjäyksessä (jäkälät, sienet, harvinaiset kasvit)
- Sivuvirrat esim. Ruokateollisuus, maatalous, metsätalous (biotalous)
- Kausittainen saatavuus

Biovärien haasteita ja mahdollisuuksia

- Värikasvien viljely mm. [Stony Creek Colors](#), [Pigment Organic Dyes](#)
- Perinteisistä luonnonväreistä poikkeavat uudet teknologiat, kuten bakteeriperäiset väriaineet - mm. VTT tutkii
- Leväperäiset väriaineet
- Bakteeri- ja leväväri start-uppeja ja firmoja: [Colourifix](#), [Vienna Textile Lab](#), [PILI bio](#), [Algaeing](#), [Living ink](#), [Octarine](#), [KB Cols Sciences](#),
- Muita biovärifirmoja: [EarthColors®:Archroma](#), [IndiDye](#), [Natural Indigo Finland](#), [Aurinkokehrä](#), [AMA Herbal Group](#), [NIG natural dyes](#)
- Hyödyllinen blogi: [Riihivilla](#), [Dyeing with natural dyes](#)

Biovärien haasteita ja mahdollisuuksia

- Kaikki luonnosta saatava ei ole myrkytöntä tai turvallista
- Ruoka-aineista saatavat biovärit ovat "GRAS" eli Generally Regarded as Safe (yleisesti turvallisina pidetty)
- Muuten otettaessa käyttöön uusia biopohjaisia värilähteitä teollisessa mittakaavassa, niiden turvallisuus olisi aiheellista selvittää.
- Purretteet voivat aiheuttaa ympäristöhaittoja.

Tutkimushankkeet, yhteisöt ja yhdistykset

- [BioColour Library](#)
- [Bio Based Dyes and Pigments \(Luke\)](#)
- [Bio-dyes –projekti \(Bioinnovaatiokeskus/Luke & Aalto\)](#)
- [Suomen Värjärikilta ry - luonnonvärjäreiden oma yhdistys](#)